

Ioan HUDIȚĂ

Jurnal politic

(1 martie 1942 – 31 ianuarie 1943)

Studiu introductiv, note și indice
de acad. Dan BERINDEI

Redactor: Lucian Pricop
Coperta: Cristian Lupeanu

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

HUDIȚĂ, IOAN

Jurnal politic (1 martie 1942 – 31 ianuarie 1943) /

Hudiță Ioan; pref.: Dan Berindei. – București: Comunicare.ro, 2009
ISBN 978-973-711-235-4

I. Berindei, Dan (pref.)

821.135.1-94

342.36(498)"1943"(0:82-94)

94(498)"1943"(0:82-94)

CUPRINS

Studiu introductiv (acad. Dan Berindei)	7
<i>Jurnal politic</i> (1 martie 1942 – 31 ianurie 1943)	35
Note	461
Indice	483

Duminică, 1 martie 1942

La 11 sosesc Maniu¹, Lupu² și Ghiță Pop³. Discutăm mai întâi situația internă, războiul de pe frontul rus și de pe cel african, apoi cel din Pacific. Lupu și Ghiță Pop se arată îngrijorați de succesele neașteptate ale japonezilor și de neputința anglo-americanilor de a le opri înaintarea. „Într-o lună de zile, zice Ghiță Pop, japonezii vor ocupa India și Australia, unde vor găsi resurse economice importante care le vor permite lor și Germaniei să continue războiul ani de zile”. Lupu și cu mine îl contrazicem, arătând că Japonia nu dispune de atâtea trupe pentru a ocupa „aceste teritorii, chiar dacă ele n-ar fi de loc apărate”. Maniu nu prea ia în seamă părerea lui Ghiță Pop și de aceea se mulțumește să spună, râzând, că „prietenu Ghiță este de un pesimism incorigibil”. În schimb, adaugă Lupu, prietenul Hudiță este de un optimism incorigibil. „Mai bine optimist decât pesimist, zice Maniu, mai ales când ești conducător de oameni”.

Trecem la chestiunile interne. Lupu povestește discuția lui cu Mihalache⁴, referitoare la reorganizarea partidului și eu, discuția avută cu Răducanu⁵ privitoare la aceeași chestiune. Lupu nu s-a jenat să-i comunice și observația lui Mihalache cu privire la Ionel Pop⁶. Înainte de a răspunde Maniu, a cerut cuvântul Ghiță Pop, care, contrar temperamentului său, de om liniștit și foarte rezervat, a vorbit pe un tom enervat și chiar puțin nepoliticos la adresa lui Maniu. „Domnul președinte știe câtă stimă și câtă admirație am eu față de Domnia sa; de aceea cred că nu se va supăra pe mine pentru sinceritatea cu care voi ridica chestiunea Ionel Pop; d-l președinte se bucură de atâtea prestigiu în partid încât nimeni nu îndrăznește să ridice probleme care l-ar putea supăra. Ca ardelean și ca prieten sincer al d-lui Maniu, eu mă văd silit să-i aduc astăzi la cunoștință că toate cadrele noastre ardelen sau din Vechiul Regat nu văd cu ochi buni prezența prietenului nostru în atâtea societăți și bănci. În momentul în care noi procedăm la o operație atât de delicată, scoaterea oportuniștilor din fruntea organizațiilor județene, găsim absolut necesar să începem mai întâi cu Ionel Pop. Știu ce-a spus d-l Maniu când a fost atinsă această chestiune, că prietenul nostru nu ocupă nici un post în ierarhia de partid, fiind un simplu membru. Îmi

permit cu tot respectul care-l am față de d-voastră să vă contrazic. Ca nepot al d-voastră, Ionel Pop ocupă în partid o situație mult mai importantă decât aceea de simplu membru. De aceea cred că este în interesul nostru, al tuturor celor din biroul partidului, să lămurim odată pentru totdeauna această chestiune, căci numai așa vom închide gura tuturor aceluia care vor trebui înlocuiți din șefiile de organizații”. Maniu i-a răspuns puțin enervat: „Nepotul meu n-a fost numit de vreo autoritate de stat în nici unul din consiliile de administrație în care se află; voi discuta chestiunea cu el și dacă se va dovedi că societățile din care face el parte au vreo legătură sau depind de stat, el va demisiona imediat”.

Am trecut apoi la chestiunea județelor, unde șefii de organizații trebuie înlocuiți. S-a hotărât, în principiu, ca până la convocarea congreselor județene, singurele organe statutare pentru alegerea șefilor de organizație, să se înlocuiască șefii de organizații care nu mai corespund intereselor partidului cu membri din birou; aceștia vor proceda la reorganizarea cadrelor, lăsând congreselor dreptul de a-și alege șefii de organizații. Pentru Moldova s-a decis ca Lupu să ia organizația de Iași în locul lui Zane⁷, iar eu, cea din jud. Neamț, în locul lui G. Măcărescu⁸. În Muntenia au fost desemnați: Ghiță Pop în locul dr-ului Mezincescu⁹, la Prahova, și eu, în locul lui Răducanu, la Ialomița. Pentru a nu supăra prea tare pe Mihalache, s-a hotărât, la propunerea lui Lupu să amânăm pe o altă ședință lămurirea șefiilor de organizații Constanța, Brăila, Cetatea Albă și Gorj. La fel, s-a amânat pe o altă ședință problema organizațiilor din Basarabia.

În timpul dejunului s-au discutat diferite aspecte ale situației externe, atentatul contra lui Von Papen¹⁰, procesul de la Riom¹¹, ultimele declarații făcute de Roosevelt¹² și Churchill¹³ și problema zvonurilor de pace. Despre atentatul de la Ankara, Lupu crede că teza engleză pare verosimilă, cu toate că nemții o resping cu indignare. Presa engleză susține că autorii pretinsului atentat sunt nemții, care caută prin el să silească guvernul turc să ia măsuri în contra anglo-americanilor. Maniu crede că autorii nu pot fi decât ruși. Vom vedea ce va constata ancheta.

În legătură cu procesul de la Riom, eu i-am pus în curent cu discuția mea cu Truelle¹⁴ și cu tot ce i-am spus eu. Lupu și Maniu s-au declarat și ei de acord, felicitându-mă pentru curajul de a le spune în față. Maniu și Lupu sunt de aceeași părere cu mine că declarațiile lui

Roosevelt și Churchill dovedesc hotărârea categorică a țărilor lor să continue războiul cu toată hotărârea și că zvonurile de pace sunt simple bășici de săpun lansate de propaganda germană.

La urmă Maniu ne pune în curent cu discuția avută cu Dinu Brătianu¹⁵. Dezacordul dintre acesta și nepotul său Gheorghe¹⁶ este total. Dinu Brătianu i-a declarat din nou lui Maniu că el și prietenii săi merg mai departe alături de noi, fiind și ei convinși că Hitler va pierde războiul, „poate chiar anul acesta”. Lupu și Maniu au numai cuvinte de laudă la adresa „onestului și curajosului Dinu Brătianu”.

Seara, Radio. Japonezii au debarcat puternice trupe în Java și anunță importante succese în Sumatra. Trupele olandeze și indigene se retrag în ordine. Pe frontul rus, nemții anunță „lupte foarte grele în sectorul sudic al frontului”.

Luni, 2 martie 1942

Azi la 10 l-am chemat la clubul nostru pe tânărul Gerota¹⁷ să-i propun să se înscrie în partid în organizația de Ialomița, unde, cu timpul, ar putea ajunge șeful ei; așa m-am înțeles ieri cu Maniu și cu Lupu. Gerota și-a arătat de mai multe ori dorința de a se înscrie la noi, spunând că el împărtășește ideile noastre în întregime. I-am arătat că are acum posibilitatea să-și facă stagiul necesar, mai ales că partidul se află în opoziție și în luptă deschisă cu regimul lui Antonescu¹⁸. Mi-a răspuns destul de jenat că „momentan are mai multe chestiuni de rezolvat, atât cu conferința lui de la Facultatea de Drept, cât și cu Sanatoriul său, care i-a rămas de la tatăl său, încât n-o poate rupe cu prietenul său Mihai Antonescu¹⁹, care, sigur, „s-ar supăra foc pe el”. Mă roagă să mai aștept până își va rezolva el toate aceste chestiuni și până când „se va mai lămuri puțin și situația externă”. Sinceritatea lui m-a dezarmat pur și simplu. I-am răspuns pe un ton prietenos că „fără muncă, stagiul și riscuri nimeni nu poate face carieră în partidul nostru” și că dacă nu se grăbește, va fi foarte greu să mai găsească o ocazie ca aceasta, de la Ialomița. I-am arătat apoi că la noi în partid este o mare concurență între toți acei care vor să ajungă șefi de organizație și că prietenii pe care un astfel de candidat le poate avea cu unii dintre conducătorii partidului nu folosesc la nimic dacă ei nu pot fi aleși în mod liber de către congresele județene. În prezent, noi nu-i putem asigura decât un loc

de muncă; de el depinde dacă depune activitate și știe să-și asigure stima și prietenia cadrelor județene. Explicațiile mele l-au descurajat aproape complet. A promis să se mai gândească. Eu am rămas însă cu convingerea netă că nu e omul care ne trebuie la Ialomița.

De la Club am ieșit cu Hoiescu²⁰ și Negrei²¹, ducându-ne toți trei la Lupu. Împreună cu el ne-am dus la „Continental”, unde știam că ia dejunul și Maniu. Le-am povestit discuția cu Gerota. Toți au rămas decepționați de el, în special Maniu, care, în amintirea tatălui său, cu care era foarte bun prieten, ținea foarte mult să-l vadă înscris în partidul nostru.

Se discută mult în cursul mesei procesul de la Riom. Toți suntem de acord că scandalul de la Riom face un imens rău prestigiului Franței. „Un proces politic sub ocupație străină, zice Maniu, compromite grav pe cei care-l fac și aruncă o imensă rușine asupra națiunii lor”. „Pétain²² și-a terfelit bătrânețea, zice Lupu. Pentru strălucitele lui merite de la Verdun, Franța trebuie să-i facă statui; pentru ticăloșia pe care o prezidează azi, aceeași Franță trebuie să-l condamne la moarte fără o clipă de ezitare, pe el și pe toți colaboratorii săi”. „Așa gândesc toți românii care sunt prieteni adevărați ai națiunii franceze”, am adăugat eu.

Seara, Radio. Polemica dintre presa germană și engleză continuă pe chestiunea atentatului de la Ankara în contra lui Von Papen. Aviația engleză bombardează de câteva zile în șir centrele industriale germane și italiene. Comunicatul german de azi anunță „lupte grele” pe frontul de Est. Japonezii întâmpină rezistență serioasă la Rangoon și în Sumatra. Nici vorbă de o debarcare japoneză în India, cum lasă a înțelege presa germană din ultimele zile. În Africa, situația staționară.

Marti, 3 martie 1942

Lucrez la Club toată dimineața cu prietenii de la Ialomița și Piatra Neamț în vederea reorganizării partidului nostru în aceste două județe, lăsate în părăsire de Răducanu și Gică Măcărescu. Însărcinez pe avocații Grigoraș (Piatra Neamț) și Balan (Brăila) să ia contact cu cadrele din județele lor și să-mi comunice când sunt gata pentru o întrunire a lor, la care să iau și eu parte. Am fixat în principiu sfârșitul lui aprilie pentru Brăila și începutul lui mai pentru județul

Neamț. Am văzut apoi pe Mielu Mihăescu²³, care mi se plânge că nici până azi Banca Națională n-a terminat operațiile pentru a prelua asupra ei întreprinderea noastră. De sâmbăta trecută a fost nevoit să închidă un etaj din Atelierele din „Cobălcescu”, nemaivând ce da de lucru muncitorilor. Din Germania nu ne mai sosesc de mult nici un fel de mașină și nici piese de schimb.

Seara, Radio. Comunicatul german anunță și azi că au fost respinse „puternicele atacuri bolșevice” în regiunea Donețului și în Crimeea. Italia este în doliu de pe urma morții ducelui d'Aosta²⁴. Presa noastră publică pagini întregi despre personalitatea celui dispărut. Procesul de la Riom mă plictisește atât de mult, încât refuz de azi înainte să-l mai urmăresc. E prea rușinos pentru Franța pentru a mă mai ocupa de el. Nemții, nemaivând cu ce ține moralul trupelor și a opiniei publice, publică zilnic tot felul de știri, cu totul incontrollable, referitoare la bombardamentele pe care le execută aviația germană în spatele liniilor rusești, afirmând că ele provoacă inamicului mari pierderi. Realitatea este că, de mai bine de trei luni, rușii au inițiativa operațiilor, iar nemții sunt fericiți că pot rezista. Japonezii avansează în Java și Sumatra.

Miercuri, 4 martie 1942

După curs întâlnesc în cancelaria facultății pe Gusti²⁵, care mă invită la dejun mâine la prânz. Trec apoi pe la laboratorul lui C. Bordeianu²⁶, unde găsesc pe Tudor Ionescu²⁷ și pe Gh. Atanasiu²⁸. Acesta din urmă deține Catedra de fizică la Facultatea de Farmacie. Bordeianu ocupă Catedra de farmacologie. Are reputația de o severitate absurdă la examene. Îl rog să fie mai omenos în examinarea studentei Dornescu, al cărui tată este membru în organizația mea din Baia și bun prieten; el e farmacist. Ea e foarte bine pregătită, dar are „o frică groaznică” de Bordeianu. Discut această chestiune de față cu Ionescu și Atanasiu, care îi reproșează și ei severitatea lui exagerată. El pretinde că studenții sunt foarte slab pregătiți și nici nu frecventează regulat cursurile. El îmi spune, râzând, că dacă la examenul meu un student se înșeală asupra unui eveniment cu o sută sau două de ani nu e mare nenorcire, în timp ce, ca farmacist, dacă confundă chinina cu stricnina, e moarte de om. În afară de acest mic defect, severitatea exagerată, Bordeianu este un profesor foarte bun,

foarte muncitor și conștiincios. Toată viața și-o petrece în laboratorul său de la Universitate. Suntem buni prieteni încă de la Iași. Nu face politică, pentru că nu dispune de timp liber, însă are convingeri de stânga și votează de ani de zile cu partidul nostru. Are mare stimă față de Maniu și de Lupu și nu o dată mi-a spus că dacă ar face vreodată politică s-ar înscrie în partidul nostru. Atanasiu, ca și fratele său Ioan²⁹, care deține Catedra de geologie, e oportunist. Își vede însă de catedra lui și nu ține umbră nimănui. Bordeianu se miră mult de Hulubei³⁰ pentru declarațiile făcute de el în Germania. Ionescu T. și Atanasiu nu spun nimic, căci nu vor să-l supere pe Hulubei. Eu am spus că regret sincer aceste declarații, întrucât eu intenționez să-l aduc în partidul nostru. „Germanofilismul său de astăzi, am continuat eu, chiar dacă n-ar fi sincer, îi atinge mult prestigiul său personal, iar după război s-ar putea să-i aducă și neplăceri”. Bordeianu e de acord cu mine. Ionescu și Atanasiu au tăcut și de data aceasta.

Seara, Radio. Presa și radioul german fac mare caz de bombardarea Parisului de către aviația engleză, noaptea trecută. Berlinul anunță distrugerea a peste 200 clădiri, 500 de morți și peste 1200 de răniți. Pe nemți i-a apucat așa de-odată atâta dragoste pentru francezi, încât nu-și mai pot stăpâni indignarea față de „sălbatica agresiune britanică asupra vechiului ei aliat”. Berlinul susține că „indignarea națiunii franceze este colosală” și că Pétain și guvernul său au protestat energic în contra acestei „piraterii aeriene”. Londra explică acest bombardament ca fiind dictat numai de considerații militare, întrucât nemții silesc industria franceză să lucreze pentru ei și că avioanele engleze n-au bombardat decât uzinele Renault din marginea Parisului. Guvernul de la Vichy a hotărât zi de doliu național data când va avea loc înmormântarea victimelor. Răspunderea acestui bombardament o poartă în întregime nemții, care, călcând legile războiului, silesc pe învinși să lucreze pentru ei. Pe fronturile de luptă nimic deosebit pe ziua de azi.

Joi, 5 martie 1942

După cursul cu studenții am ieșit cu Constantinescu-Iași³¹. Am mers pe jos până la Maniu, care i-a dat în fața mea 50 000 lei, ajutor pentru familiile celor arestați. „D-voastră cunoașteți mai bine decât noi aceste familii, i-a spus Maniu, și cât trebuie dat fiecăruia. Ne pare